

Секція: Трансформація продуктивних сил
та сучасні особливості розвитку територій

Богашко Олександр Леонідович

*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу
та управління бізнесом НН інституту економіки та бізнес-освіти,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
м. Умань, Україна*

УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Регіональний аспект формування інноваційної моделі розвитку економіки на сьогодні є досить важливим та актуальним питанням. Прагнення України перейти до нового етапу суспільно-економічного розвитку відбувається в умовах становлення її державності та регіоналізації економіки, зростання самостійності регіонів і утвердження їх як відносно самостійних суб'єктів господарювання, що мають свої повноваження та обов'язки. Інноваційний потенціал регіонів виступає базовою характеристикою їх інноваційної діяльності, в той час як забезпечення інноваційного розвитку регіонів – одне з основних завдань регіональних органів управління.

Дослідження теоретико-методологічних засад регіонального інноваційного розвитку вимагає з'ясування не тільки змісту, а й характерних рис цього терміну, що включає такі поняття, як: „розвиток”, „інновація”, „регіон”, „регіональний розвиток”, „інноваційний розвиток”.

В. С. Бойченко стверджує, що регіональний інноваційний розвиток – це безперервний процес якісних та (або) кількісних змін будь-якого потенціалу регіону щодо результатів виконання наукових досліджень і проектно-конструкторських розробок, які орієнтовані на вирішення науково-технічних, соціально-економічних та екологічних проблем національного та регіонального

рівнів. Завдяки інноваційному потенціалу регіону створюється конкурентноспроможна продукція та визначається здатність регіону розвиватися в майбутньому [1, с. 25].

Під інноваційним розвитком регіону І. М. Вахович та Г. Л. Денисюк розуміють „якісно новий рівень збалансованого розвитку господарського комплексу регіону за рахунок впровадження інноваційних програм, що забезпечують оновлення й нарощення економічного потенціалу.” [2, с. 141].

Згідно з визначенням С. А. Тихомирова, інноваційний розвиток регіону – це „цілеспрямований і керований процес змін в різних сферах життя, спрямований на досягнення високої якості життя на території регіону, з найменшим збитком для природних ресурсів і найбільшим рівнем задоволення поточних і перспективних колективних потреб населення та інтересів держави” [4, с. 34].

Для забезпечення безперервного інноваційного розвитку економіки регіонів України необхідні регулярна взаємодія науки і виробництва, повномасштабне та ефективне застосування конкурентноспроможних науково-технічних досягнень. На становлення інноваційного розвитку регіону як важливого пріоритету великий вплив, з одного боку, справляють вище згадані чинники в поєднанні з інфраструктурним забезпеченням. З другого боку, фінансовий, інвестиційний, трудовий і природно-ресурсний потенціали регіону, які виступають певною регіональною сукупністю, що за позитивних внутрішніх і зовнішніх обставин може бути спрямована на реалізацію нововведень. При цьому, збалансованість інноваційного економічного розвитку регіонів України можна забезпечити лише за допомогою виваженої регіональної політики та адміністративно-господарських механізмів управління. Потрібні організаційні, економічні та правові рішення і умови, що сприяють прискоренню освоєння інноваційного виробництва та виведення на ринок високотехнологічної, конкурентноспроможної продукції.

Таким чином, дослідивши та проаналізувавши усі вищезгадані визначення, можна зробити висновок, що регіональний інноваційний розвиток

характеризується використанням принципово нових технологій, переходом до випуску високотехнологічної продукції, прогресивними організаційними і управлінськими рішеннями в інноваційній діяльності, проведення політики ресурсозбереження, інтелектуалізації всієї виробничої діяльності на основі нової – інноваційної моделі розвитку економіки. *Отже, під інноваційним розвитком регіону слід розуміти процес змін, що характеризується цілеспрямованістю, необоротністю, новизною, кількісними і якісними перетвореннями у функціонуванні економіки окремої території та спрямований на значне покращення життєдіяльності людей, що там проживають.*

Вирішальну роль щодо регіонального інноваційного розвитку відіграє інноваційний потенціал регіону, який являє собою сукупність інтелектуальних, інформаційних, а також фінансових та матеріальних ресурсів, необхідних для забезпечення інноваційного процесу на всіх стадіях – від продукування нових знань до поширення й реалізації інноваційної продукції, а також здатності суб'єктів господарювання до сприйняття інновацій та інноваційної активності. В останні роки з'явилися праці, в яких регіональний інноваційний потенціал розглядається із системних позицій у контексті державної інноваційної політики, розвитку інноваційної інфраструктури, трансферу технологій, інвестиційної привабливості інноваційного середовища, впливу науки і технологій на розвиток економіки регіону [3, с. 220].

У сучасних умовах виникає потреба у нових підходах до формування системи управління інноваційним потенціалом на регіональному рівні й розробці методів і принципів державного регулювання процесів соціально-економічного розвитку регіонів на інноваційній основі. Необхідні вдосконалення системи управління в регіоні з урахуванням взаємодії з різними господарюючими суб'єктами.

Методологічною основою управління економікою регіону виступає регіональний відтворювальний процес, який охоплює взаємозв'язки суб'єктів економіки регіону, що дає можливість комплексно розглядати їхнє поведіння

з позицій нових завдань економічного й соціального розвитку регіональної системи. Відтворювальний підхід опирається на принципи, які встановлюються відповідно до законів суспільного відтворення й відображають внутрішні взаємозв'язки й взаємозалежності системи. Відповідно, функції управління інноваційним розвитком регіональних органів влади, в узагальненій формі, можна представити як створення збалансованої регіональної інноваційної системи.

Інноваційну регіональну політику можна визначити як систему заходів, напрямків діяльності держави, які ставлять перед собою мету створення комплексного механізму підтримки інноваційної діяльності, підвищення конкурентоспроможності наукоємної продукції через систему інституціональних перевтілень, розробок і удосконаленню нормативно-правової бази та розвитку інфраструктури інноваційного процесу на регіональному рівні.

Формування інноваційної політики в різних регіонах світу відбувалося за різними, але достатньо близькими схемами. Інноваційна діяльність успішно розвивається і у федеральних державах (США, Німеччина), і в унітарних (Франція), і в умовах конституційної монархії (Великобританія, Нідерланди, Іспанія), а також при комуністичному режимі в Китаї. Однак, розвиток інноваційних процесів за кордоном завжди відбувався в умовах стійкої політичної ситуації і при стабільно функціонуючій економіці. Високо розвинутим зарубіжним країнам з ринковою економікою вдалося відпрацювати різноманітні ефективні адміністративні та економічні механізми, за допомогою яких може формуватись ефективна регіональна інноваційна політика.

В Україні в основі регіональної інноваційної політики держави повинні поєднуватись як вільна конкуренція та повна автономія підприємництва, так і пріоритетність певних галузей та технологій, які потребують розвитку і вдосконалення. Необхідна оптимізація державного фінансування науки та інноваційної сфери на місцевому рівні, стимулювання інноваційної активності приватного сектора. Доцільне стимулювання нововведень, створення

сприятливого інноваційного середовища. Вплив на розвиток інновацій повинен здійснюватись через процес регулювання нормативно-правової, фінансової, податкової і кредитної політики.

Для ефективного розвитку регіональної інноваційної діяльності, як соціально-економічної системи з активними елементами, необхідне вирішення проблем ефективності управління цією сферою. В Україні потрібна нова державна регіональна політика, яка б дала змогу мінімізувати ризики від нинішніх глобальних викликів, перетворити регіональні відмінності у нові можливості для успішності держави, забезпечити високий рівень якості життя людини, незалежно від місця її проживання, через забезпечення територіально-цілісного та збалансованого розвитку України, інтеграції регіонів в єдиному політичному, правовому, інформаційному та культурному просторі, максимально повного використання їх потенціалу з урахуванням природних, економічних, історичних, культурних, соціальних та інших особливостей.

Список використаних джерел:

1. Бойченко В. С. Регіональний інноваційний розвиток: сутність, суб'єкти, цілі та пріоритети / В. С. Бойченко // Бізнесінформ. – 2011. – № 8. – С. 23 – 26.
2. Вахович І. М. Концептуальні засади інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку регіону / І. М. Вахович, Г. Л. Денисюк // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 1 (115). – С. 138 – 144.
3. Макаренко М. В. Управління економічним потенціалом регіону як основою формування конкурентних переваг регіону / М. В. Макаренко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 4 (130). – С. 217 – 224.
4. Тихомиров С. А. Инновационное направление регионального развития / С. А. Тихомиров, Д. В. Проскура // Инновации. – 2005. – № 7. – С. 31 – 36.